ASS

1. Algemene uitleg

Autisme (ASS, Autismespectrumstoornis) is een neurobiologische ontwikkelingsstoornis die **invloed** heeft op **communicatie, sociale interactie** en **informatieverwerking**. Mensen met autisme ervaren vaak prikkelverwerking anders en hebben behoefte aan **voorspelbaarheid** en **structuur**.

1.1. Oorzaken

- Autisme is grotendeels erfelijk bepaald.
- Andere mogelijke oorzaken:
    - Genetische factoren en hersenontwikkeling
    - Vroeggeboorte of complicaties bij de geboorte
    - Omgevingsfactoren kunnen invloed hebben, maar zijn geen directe oorzaak

1.2. Diagnostiek

De diagnose wordt gesteld door een psycholoog of psychiater op basis van observaties, gesprekken en gestandaardiseerde testen.

1.3. Aanpak en omgaan met ASS

Autisme verdwijnt niet, maar er zijn manieren om ermee om te gaan. Begeleiding verschilt per persoon en kan bestaan uit:

- Psycho-educatie: inzicht geven in autisme en hoe ermee om te gaan
- Structuur en voorspelbaarheid in het dagelijks leven
- Sociale vaardigheidstraining en communicatietraining
- Therapieën zoals cognitieve gedragstherapie of sensorische integratietherapie

2. Kenmerken[1]

2.1 Mogelijke positieve kenmerken

- Verdiepen in bepaald onderwerp
- Eerlijk
- Analytisch denken
- Sterk visueel geheugen.
- Houden zich aan afspraken
- Oog voor detail
- Nauwkeurig werken
- Goed kunnen systematiseren
- Alleen werken/spelen gaat goed
- Beleefdheid
- Houden zich aan afspraken/regels
- Oplettend
- Intense focus op specifieke interesses
- …

2.2 Mogelijke uitdagingen

- Moeite met sociale communicatie en interactie
- Behoefte aan routine en voorspelbaarheid
- Over- of ondergevoelig voor prikkels
- Moeite bewaren overzicht
- Het zien van samenhang kost moeite
- Het gebruik van de context gebeurt niet spontaan
- Gebrek aan verbeeldend vermogen
- Minder goed ontwikkelde executieve functies
- Weinig expressief in mimiek en intonatie
- Oogcontact maken is lastig (te veel prikkels)
- Omgaan met emoties
- …

[1] Het is belangrijk te weten dat deze kenmerken van persoon tot persoon kunnen verschillen en niet altijd in dezelfde mate voorkomen.

3. Enkele tips in de klas

Structuur en voorspelbaarheid

- Duidelijke dagindeling, gebruik een visueel dag- of lessenrooster
- Geef stap voor stap instructies, opdrachten in kleine, overzichtelijke stappen
- Geef op tijd waarschuwingen, kondig overgangen en veranderingen ruim van tevoren aan
- …

Communicatie en interactie

- Wees concreet en direct, vermijd figuurlijke taal of sarcasme
- Gebruik visuele ondersteuning, bijvoorbeeld pictogrammen of geschreven instructies
- Houd rekening met sociaal ongemak, dwing geen oogcontact af en geef ruimte voor eigen communicatievormen
- …

Omgaan met prikkels

- Creëer een rustige werkplek, minimaliseer geluid en visuele afleiding
- Sta korte pauzes toe, even bewegen of rusten kan overprikkeling voorkomen
- Bied hulpmiddelen aan zoals een koptelefoon of een wiebelkussen om de focus te verbeteren
- …

Begrip en motivatie

- Bied hulpmiddelen aan, zoals een koptelefoon of een wiebelkussen om de focus te verbeteren
- Wees geduldig en begripvol, boosheid of ongeduld kan extra stress veroorzaken
- Beloon inspanning, niet alleen resultaat, dit kan motiveren en zelfvertrouwen geven

- Pas opdrachten indien nodig aan geef alternatieven als een taak te moeilijk of overweldigend is
- …

4. Mogelijke REDICODI's

Enkelvoudige opdrachten aanbieden met herhaling van de instructie (1-1).
Leerling moet oefeningen niet aan het bord maken.
Tijdens de les, het studeren en bij het maken van taken, toetsen en examens werkt de leerling digitaal en/of met voorleessoftware (SprintPlus).
Instructies worden beknopt, duidelijk en zonder complex taalgebruik geformuleerd.
Vermijd fysieke aanrakingen.
Vermijd open vragen.
Leerling krijgt een vaste gepaste plaats in de klas.
Leerling gebruikt tijdens individueel werk rustgevend materiaal om zich te focussen: - Oordopjes - Koptelefoon - Study-buddy - ….
Leerling licht een toets of examen mondeling toe.
Leerling maakt gebruik van een vluchtroute om te ontprikkelen.
Extra tijd voor examen en toetsen wordt voorzien.
Examens worden afgelegd in een stille ruimte.
Enkel de basiskennis wordt getest.
Er worden minder oefeningen of meer tijd voorzien om oefeningen te maken.
Leestoetsen/-examens, luistertoetsen/-examens worden op voorhand afgenomen op school, op een afgesproken moment.
Spreekopdrachten worden afgelegd voor een kleinere groep of individueel met de leerkracht.
Specifieke hulpmiddelen worden voorzien tijdens de les, bij het studeren en tijdens het maken van toetsen en examens: - Stappenplan - Kleurcodes - Picto's - Schema's - Tekeningen

- Google afbeeldingen - ….
Er wordt een 2de kans voorzien bij een taak en een toets.
De pauzes worden aangepast voor de leerling.
De leerling wordt vrijgesteld voor ….. Vb. spreekbeurt, schoolreis, groepswerk,….
De leerling krijgt bijles voor ……
Andere…

5. Interessante websites, organisaties en boeken

Websites

- https://gedragsproblemenindeklas.nl/gedrags-en-ontwikkelingsstoornissen/autisme-spectrum-stoornis
- https://nl.participate-autisme.be/

Organisaties

- VZW Victor https://www.vzwvictor.be
- Sterkmakers in autisme https://www.autisme.be

Boeken

- F. Delfos (2024) *Autisme op school.*
- P. Vermeulen (2009). *Autisme als contextblindheid.*